

Theseus had een minderwaardigheidscomplex

ODILE JANSEN (Trouw) – 1 juni 2002

Review

Ik geloof dat ik voor het eerst kennismakte met de Griekse mythen toen ik een jaar of veertien, vijftien oud was. Mijn oudste broer bezat een Prisma pocketuitgave van Gustav Schwabs versie van de klassieke verhalen, die ik van hem leende. In mijn herinnering was dat niet altijd even gemakkelijk leesbare lectuur, nogal stijf en stug verteld. Waarschijnlijk zou ik toen heel blij geweest zijn met meer toegankelijke boeken zoals die de laatste jaren verschenen zijn. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan Imme Dros' prachtige vertaling van de 'Odysseia' (1991), maar ook aan de door Nicolaas Matsier vertaalde verhalen van Leon Garfield en Edward Blishen over Griekse goden in 'De god beneden de zee' (1995) en 'Slangen in de kinderkamer'(1997).

Aan die reeks kan ook 'Wachten op Apollo' toegevoegd worden, de verrassende bewerking die de Friese schrijfster Lida Dijkstra maakte van zes mythen uit Ovidius' 'Metamorfosen', oude mythen, door de Romeinse dichter rond het jaar nul in poëzie gevat. In hexameters vertelt Ovidius over gedaantewisselingen van gewone stervelingen, (half)goden en nimfen. De achterliggende gedachte: „(...) er is niets in deze hele wereld dat blijft. Alles verglijdt, elk ding krijgt vorm en gaat voorbij.'

Van die opvatting is misschien niet zo heel veel bewaard gebleven in Dijkstra's bewerking van Ovidius' rijke vertelstof. Maar ze doet wel op andere manieren recht aan de 'Metamorfosen'. In de eerste plaats door haar luchtig-ironische, soms ronduit kluchtige verteltrant die heel goed past bij Ovidius' eigen humor, maar ook door de haast ovidiaanse levenswijsheid die ze geregeld tentoonspreidt. En haar idee om de zes verhalen te laten vertellen door de babbelzieke bonte kraai Cornix die voor haar metamorfose een prinses was, is zonder meer een prachtvondst.

Op weg naar het Orakel te Delphi, waar Cornix de god Apollo om hulp wil vragen, ontmoet zij een herdersjongen. Op zijn schouder reist ze mee naar het heiligdom, terwijl ze hem ondertussen vertelt over de avonturen van goden, halfgoden en stervelingen. In haar verhalen komen hoogmoed en minachting voor de goden de mens steeds duur te staan. Aan het slot blijkt dat de jongen zelf de god Apollo was in mensengedaante.

Cornix' verslag van hoe zij door Minerva in een vogel veranderd werd, toen de zeegod Neptunus haar belaagde op het strand, is het eerste verhaal in deze raamvertelling. Soms houdt Dijkstra zich redelijk trouw aan Ovidius, zoals in het verhaal van de nimf Daphne, die - achtervolgd door Apollo - in een laurierstruik verandert. Maar in het algemeen gaat de schrijfster vrij met de stof om. Soms verzint ze er stukken bij of biedt een speelse variant op een verhaal. Als bijvoorbeeld de herdersjongen aan Cornix vraagt waarom de geschiedenis van Orpheus en Eurydice zo slecht moet eindigen, bedenkt Dijkstra een ander slot. We kunnen nu kiezen tussen twee versies. Leuk is ook dat Dijkstra in het verhaal over Daphne en Apollo het perspectief van Daphne die niet verliefd is én het perspectief van de smoorverliefde god weergeeft. Cornix' waarschuwing ten spijt zou je kunnen concluderen dat goden toch net mensen zijn.